Poštnina plačana v gotovini.

Cena 1 Din

Mariborski Večernik »JUTRA«

Leto V. (XII.), štev. 193 Maribor, četrtek 27. avgusta 1931

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon: Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Na prekretnici evropske politike

Vesti, katere smo pred dnevi beležili, da se pripravlja pogodba o nenapadanju med Francijo in sovjeti na eni ter med Poljsko in sovjeti na drugi strani, dobivajo konkretne oblike. Francosko zunanje ministrstvo je te dni izdalo komunike, iz katerega izhaja, da je sovjetska vlada že meseca oktobra 1930 predlagala poljski vladi zaključek pogodbe o nenapadanju. Poljska vlada je takoj v načelu pristala in meseca februarja t. l. je poljski zunanji minister Zaleski podal v senatu svojo znano pozitivno izjavo. Ko se je tako francoska vlada prepričala, da so poljsko-ruska pogajanja v dobrem teku, je meseca aprila t. l. pristala na to, da prouči ruske predloge o zaključku enake pogodbe med Rusijo in Francijo.

Iz tega sledi, da se je vprašanje obeh pogodb, med Francijo in Rusijo na eni ter med Poljsko in Rusijo na drugi strani, obravnavalo od vseh treh prizadetih držav kot drugo od drugega odvisno, kot celota. To je tudi naravno, saj sta Francija in Poljska kot zaveznici močno zainteresirani na enotnem postopanju napram Rusiji kot neposredni sosedi Poljske.

Važno je v zvezi s tem tudi dejstvo, da Rusija istočasno s Poljsko vodi pogajanja radi sklepa pogodbe o nenapadanju tudi z obema drugima državama, na kateri na zapadu neposredno meji: z Letonsko in Estonsko.

Kakor so včeraj javili iz Varšave, je bil med Poljsko in sovjetsko Rusijo načrt pakta o nenapadanju med zastopnikoma obeh vlad te dni že podpisan in bo predložen v odobritev obema vladama. To je tem večje važnosti za nadaljnji politični razvoj v Evropi, ker je baš med Poljsko in sovjeti zijal še do nedavna globok prepad. Saj bo oktobra zopet — tokrat že enajsta — obletnica velike poljske zmage nad boljševiki dne 15. okt. 1921, katera zmaga je ohranila Evropo pred boljševiško poplavo. Ta zmaga je bila obenem silen dokument mogočne nacijonalne zavesti Poljakov, i ki se je pojavila vsikdar, kadar je narod čutil, da je država na robu propada. V takih momentih se e pojavila ena najsimpatičnejših in najjačjih komponent poljskega narodnega značaja, plemenskega tipa in historičnega duha. To je bilo tudi jeseni 1921, zato je poljski narod doslej stalno vsako leto proslavljal obletnico varšavske bitke.

A vendar ti spomini niso poljskega naroda in zlasti njegovih voditeljev tako daleč zaslepili, da bi ne vide širokih potreb političnega razvoja v Evropi. Od revizijonistične politike Nemčije ogrožena Poljska se prav dobro zaveda, da mora ustvariti znosne, ako ne prijateljske odnošaje s svojo vzhodno sosedo, Rusijo. In to brez ozira na to, ali imajo še danes oblast v Rusiji v rokah oni boljševiki, katere je Poljska l. 1921 ob Visli potolkla, ali ne.

Ta trezna razsodnost poljskega naroda v zvezi s praktično in realno politiko njegovih francoskih zaveznikov ustvarja nove temelje v evropski politiki. Zakaj nedvomno je, da pomeni francosko-ruska v zvezi s poljsko-rusko pogodbo o nenapadanju velevažen činitelj v bodočem razvoju evropskega političnega življenja. Stojimo na prekretnici, ki bo inavgurirala novo dobo, dobo, v kateri bo — pa bodisi tudi sovjetska — Rusija začela v zvezi s Poljsko in Francijo igrati važnejšo ulogo v evropskem političnem koncertu. Čim bolj bo Rusija vezana z zapadnimi evropskimi državami po raznih pogodbah, tembolj bo morala opuščati svoje boljševiško-revolucijske načrte, in tembolj se bo pričela približevati praktični slovanski politiki. Seveda bo pa tudi potrebno, da bota Poljski sledili še Češkoslovaška in naša država.

Ponesrečena vstaja v Lizboni

KRVAVI POULIČNI BOJI MED UPORNIKI IN VLADNIMI ČETAMI. — OBSEDNO STANJE V LIZBONI.

LIZBONA, 27. avgusta. Davi ob 7. so se pojavili pred vojašnico tretjega pešpolka in polka trdnjavske artiljerije do zob oboroženi oddelki upornikov, ki so udrli v vojašnico, razorožili tamkaj nahajajoče se oficirje ter pozvali čete, da se jim pridružijo, kar se je tudi zgodilo. Na ta način ojačeni so odšli pred vojašnici republikanske garde in drugega pešpolka. Ker so bili vsi telefonski vodi uničeni, sprva v mestnem okolišu sploh nihče ni vedel, kaj se pravzaprav godi. Končno pa se je policiji vendarle posrečilo, da je alarmirala vse bližnje garnizije. Več polkov in letalskih eskadrilj je krenilo nato proti glavnemu mestu. Uporniki so se med tem zabarikadirali in je prišlo končno do srditih poulčnih bojev. Toda šele potem, ko so stopili v akcijo topovi in strojnice, se je posrečilo omajati vrste upornikov in je končno popolnoma razpršiti. Posebno porazno je vplivala nanje vest, da je bil njihov vodja, polkovnik Antunez, ujet.

Ob štirih popoldne so kapitulirali zadnji uporniki. Vsi voditelji so bili ujeti, množica razgnana. Zvečer je vladal v mestu zopet popoln mir. Lizbona je podobna vojaškemu taborišču. Pri uličnih bojih je padlo 10 mož, 50 jih je bilo težko, nad 100 pa lahko ranjenih. Odkar je bil l. 1910 izgnan kralj Manuel, je bila to sedaj že 23. revolucija na Portugalskem. Vlada je proglasila nad mestom obsedno stanje.

Šahovski turnir na Bledu

DANES SE IGRA ČETRTO KOLO. — NAPETA BORBA MED SVETOVNIM PRVAKOM ALJEHINOM IN NAŠIM VELEMOJSTROM DR. VIDMARJEM.

Tretje kolo velikega šahovskega turnirja na Bledu je prineslo samo eno zmago, sicer pa so končale vse ostale partije remis. Bil je torej nekak dan sprave, čeprav ne prostovoljno.

Največje zanimanje je vladalo za srdito borbo med svetovnim prvakom dr. **Aljehinom** in našim mojstrom prof. **Astalošem** iz Sarajeva. Svetovni prvak je zašel vsled omalovaževanja svojega nasprotnika že v tako kritičen položaj, da je bila po splošni sodbi partija zanj že izgubljena. Proti pričakovanju pa je Astaloš kasneje igral prebojazljivo in je partija končala remis.

Amerikanec **Kashdan** je bil v boju s **Collejem** v podobnem položaju, samo da mu je bila sreča še milejša. V znatno boljši poziciji je napravi Colle pozneje več pogrešk in je partijo celo izgubil.

Partije dr. **Vidmar—Maroczy, Pirc—Flohr**, dr. **Tartakower—Kostić, Niemcovič—Bogoljubov** in **Stoltz—Spielmann** so končale remis.

Stanje po III. kolu: Aljehin 2 in pol, dr. Vidmar, Spielmann in Kashdan 2, prof. Astaloš, Bogoljubov, Kostić, Niemcovič, Pirc in Maroczy 1 in pol, Flohr, Stoltz in dr. Tartakower 1, Colle pol točke.

BLED, 27. avgusta. Danes se je pričelo četrto kolo. Okrog poldne ste končali partiji **Spielmann—Flohr** ter **Kashdan—Niemcovič** remis. Vse ostale partije pa so še odprte.

Vasja **Pirc** je v boljši poziciji kakor njegov nasprotnik **Bogoljubov**.

Najbolj zanimivo pa se razvija bitka med dr. **Vidmarjem** in svetovnim prvakom dr. **Aljehinom**. Borba je silno napeta in sta bila nasprotnika opoldne še enako močna.

Tartakower bo najbrže **Stoltza** potolkel.

Zanimanje za turnir vedno bolj narašča. Po deževnih dneh je danes posijalo zopet solnce in je prišlo na Bled mnogo novih gostov. Turnirska dvorana je ves dan nabito polna.

Pogajanja med Avstrijo in Vatikanom za konkordat

DUNAJ, 27. aprila. Med Avstrijo in Vatikanom se vrše sedaj pogajanja. Kakor se poroča, zahtevajo vatikanski krogi, da se avstrijska vlada odpove pravici soodločevanja pri imenovanju škofov, dalje uvedbo obligatornega verskega pouka po duhovnikih na vseh srednjih šolah ter obligatorno udeležbo študirajoče mladine pri vseh javnih cerkvenih opravilih katoliške cerkve. Vatikan zahteva tudi ustanovitev strogo dogmatično vezane rimsko-katoliške univerze s pravico javnosti v Solnogradu, ki bi jo morala vzdrževati država.

Glavno vlogo v teh načrtih igra po informacijah svobodomiselnega časopisja bivši zvezni kancelar dr. Seipel. V velenemških, demokratičnih in socijalističnih krogih so izzvali ti načrti velikansko ogorčenje. Splošno smatrajo to za novo akcijo krščanskih socijalcev, ki si hočejo s pomočjo konkordata in njegovih reakcijonarnih določb zasigurati vodstvo v državi. Stvar pride seveda še pred parlament in je upati, da se bodo načrti krščanskih socijalcev izjalovili.

Streli v mehiški zbornici

MEHIKO, 27. aprila. V zbornici je prišlo v torek zvečer med razpravo o obdolžitvah proti guvernerju države Jalisco do silnih izgredov. Sredi največjega razburjenja so pričeli poslanci streljati in je bilo oddanih skupno nad 60 strelov. En poslanec je obležal mrtev, 1 je bil težko, 3 pa so bili lahko ranjeni.

Morilka svojih mož

BUDIMPEŠTA, 27. julija. Debrecinsko orožništvo je prišlo na sled novemu umoru z zastrupitvijo. Proti 50letni kmetici Virag iz neke vasi v okolici je bila odrejena preiskava, ker je nujno osumljena, da je pred 12. leti svojega prvega moža umorila z arzenikom. Nepričakovana smrt njenega moža je vzbujala že takrat veliko pozornost, vendar pa je sodni zdravnik ugotovil, da je nastopila smrt, ker se je bolniku zmešalo črevesje. Pred kratkim je umrl tudi drugi mož kmetice in baje izvršil samomor. Ker se je vnovič pojavil sum, so izkopali truplo prvega moža in res našli v grobu veliko množino arzenika. Sodni izvedenci so mnenja, da je to strup, ki je bil poprej v telesu mrtveca. Na podlagi obdukcije je bila nato kmetica aretirana in izkopali bodo sedaj še truplo njenega drugega moža, da ugotove pravi vzrok njegove nepričakovane smrti.

Pametni vinogradniki.

Iz Novega Sada javljajo, da so vojvodinski vinogradniki z ozirom na vinsko krizo storili vse, da to krizo omilijo. Novih vinskih nasadov ni skoro nikjer, stare degenerirane vinograde so izkrčili. Glavno pa je, da so se tamošnji vinogradniki odločili, da ne bodo čakali na kupce vina, ampak so na veliko razvili trgovino z grozdjem. Tekom zadnjih dni je šlo z novosadskega kolodvora dnevno po 14 do 24 vagonov (po 5000 kg) na Češkoslovaško po ceni 2 Din za kilogram. Kedaj se bodo naši vinogradniki odločili, da bodo zalagali z grozdjem vsaj domači trg in izpodrinili italijansko grozdje, ako že res naše grozdje ni za izvoz?!

Nepoznana mutasta ženska,

kakih 30 do 35 let stara, male postave, slabo oblečena, se je včeraj zvečer pojavila na mariborskih ulicah. Okrog 23. so jo našli na dvorišču neke hiše v Štrossmayerjevi ulici. Njena identiteta se ni dala ugotoviti.

Tatvine.

Posestnici Mariji Jenuš od Sv. Petra je neznani storilec včeraj na ulici neopaženo izmaknil denarnico s 500 Din, pekovskemu pomočniku Ivanu N. pa iz pekarne na Glavnem trgu zlat poročni prstan, vreden 250 Din.

Čitajte „VEČERNIK"

Pri želodčnih težkočah, izgubljenem teku, zagatenju, napetosti, zgagi, vzpehavanju, tesnobi, bolečinah v čelu, nagnenju k bljuvanju učinite 1—2 čaši naravne »Franz Josefove« vode temeljito iztrebljenje prebavil. Mnenja bolnišnic izpričujejo, da jemljejo »Franz Josefovo« grenčico radi tudi oni, ki morajo dolgo polegati v postelji in jim zelo prija voda. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Ivan Kejžar:

Iz mojih spominov

TEŽAVE IN RAZVOJ DRAMATIČNEGA DRUŠTVA.

Največjo težavo smo imeli z objavljanjem predstav. Prejšnja leta so se pošiljala za predstave vabila, toda to je bilo predrago. Začeli smo v okolici in po deželi plakatirati, v mestu nismo smeli. Vložili smo torej prošnjo za dovoljenje razobešanja slovenskih lepakov. Ker je bila prošnja slovenska, nam jo je magistrat vrnil s pripombo, da moramo predložiti nemški prevod, česar že iz principa nismo hoteli. Ta prošnja kljub vsem obljubam namestnije v Gradcu ni bila nikoli rešena. Plakatirali smo torej po slovenskih hišah, ki jih je pa bilo jako malo, pred Narodnim domom smo pa postavili tablo za plakate.

Po zaključku naše sezone so koncem maja tega leta prvič gostovali ljubljanski igralci pod Nučičevim vodstvom (prejšnja leta jih je vodil Danilo, toda ne s takim uspehom kot Nučič). Od tu so odšli v Ljutomer, Ptuj, Celje, Slov. Bistrico ter tako širili zanimanje za dramatično umetnost.

Da se spravijo narodne prireditve v sklad in da se prepreči njih kopičenje, sem osnoval

Zvezo narodnih društev,

ki je pazila na redno delovanje društev in razvrščala prireditve tako, da se je vsak mesec nekaj nudilo, kar je jako blagodejno vplivalo na vse narodno življenje ne samo v Mariboru, ampak tudi v okolici tam, kjer se je računalo z obiskom Mariborčanov.

Leta 1910. se je ustanovila stalna intendanca, ki je imela vsak torek sejo ter pripravljala repertoar. Tu so se čitale igre in vsak član je podal svoje mnenje, nakar smo se šele odločili za uprizoritev. Naše smotreno delo je takoj prvo leto občutilo tukajšnje nemško gledališče, ki je postajalo od dne do dne bolj prazno. Ravnatelj Doz — nemški Čeh — je zabredel tako daleč, da so mu celo krasno garderobo zarubili in zapečatili. Nemci so mu ponujali 1600 kron za garderobo, kar ga je tako razjezilo, da se je obrnil na mene s prošnjo, da ga rešim. Ponudil mi je, da lahko vzamem vse, kar mi ugaja, ako mu preskrbim 2000 kron. Posojilnica nam je res posodila 2000 kron in odnesli smo iz nemškega gledališča vso odersko opravo, glasovir in vso garderobo razun one, ki bi je itak ne mogli rabiti. S tem je bil največji

razmah Dramatičnega društva zagotovljen,

saj smo na mah dobili vse, kar moderno gledališče rabi.

Posojilnica je na našo prošnjo preuredila veliko dvorano Narodnega doma, postavila je barijero, ki je ločila prostor za godbo od občinstva ter napravila eno vrsto foteljev, s čimer se je število sedežev za 20 pomnožilo.

To leto je Dramatično društvo že gostovalo v Slov. Bistrici in sicer 7. VIII. z igro »Grančani«.

Ko je magistrat videl naše delo, je najbrž ugibal, kako bi ga preprečil. Z znano prepovedjo, da smejo k predstavam prihajati samo člani, ni šlo, ker je imelo društvo že širše dovoljenje po pravilih. Zato je spomladi leta 1911 kar na enkrat prepovedal magistrat vse igre, dokler se ne napravi železen zastor, razsvetljava itd. Vršile so se ravno vaje za igro »V znamenju križa«, ki je bila že plakatirana in določena za 25. III. in le s posredovanjem dr. Rosine in dr. Pivka se je posrečilo za enkrat prepoved preprečiti, tako da smo mogli sezono še redno zaključiti. Ta igra se je uprizorila 3 krat zaporedoma ter jo je obiskalo 2273 oseb. Prvič je bilo v dvorani 969 oseb, pa jih je še par moralo oditi. Kaj tacega Narodni dom še nikdar ni videl in menda tudi ne bo več nikdar, saj je nastopilo v igri čez 60 diletantov in je bilo v dvorani 300 ljudi več, kakor je normalno prostora. Vso opremo za igro, ki je veljala 1500 kron, je napravilo društvo v lastni režiji in vendar je igra pokrila vse izdatke, saj je samo prva predstava vrgla okroglo 900 kron. S to igro je društvo zaslovelo po celi Sloveniji, tako da so jo hoteli celo podeželski odri igrati, kar je bilo seveda izključeno. Igro smo uprizorili tudi v Celju 23. IV. 1911 z istim velikanskim uspehom.

Leta 1911 smo spremenili pravila ter raztegnili delokrog na celo Slovenijo, to pa radi tega, ker smo nameravali ne samo gostovati, ampak tudi snovati podružnice. Tudi inicijativa za

Zvezo dramatičnih društev

je izšla od mene in 6. I. 1912 ob 50letnici Ljubljanske Čitalnice je bil v Ljubljani položen temeljni kamen za to zvezo. Izvolil se je pripravljalni odbor, obstoječ iz sledečih zastopnikov dramatičnih društev: Ljubljana: Govekar, Juvan; Trst: Rajner, Hlača; Maribor: Kejžar; Celje: Salmič; Jesenice: Spicar; Kranj: Janko Sajovic; Kamnik: Binder. Takoj nato je 21. I. zborovala v Mariboru enketa štajerskih društev, katere se je udeležilo 19 društev.

Otvoritev sezone 1911 se je radi železnega zastora zavlekla do 1. XII. 1911. Vložili smo sicer priziv proti fermanu magistrata, ki je bil poleti 1912 tudi ugodno rešen, češ da magistrat sploh ni bil upravičen nam dajati kake predpise. Ker smo pa računali s tem, da se bo rešitev, kakor vedno, zavlekla, je Posojilnica kljub vloženemu prizivu napravila železni zastor in razsvetljavo za silo. Pri tej priliki naj še omenim, da se je zdel ta ferman še celo nemški požarni brambi neumesten, in da nam je le ta odgovorila, da bo sodelovala pri predstavah, ako društvo to želi, nikdar pa ne na komando magistrata, ki ji nima sploh ničesar predpisovati. Ker društvo tega ni želelo, saj je imelo svojo stražo, tudi požarna bramba ni pri predstavah nikdar sodelovala. (Sledi.)

Odkritje spomenika kralju Petru v Ljubljani

Fotografiranje in filmsko snemanje vseh svečanosti ob priliki odkritja spomenika kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani dne 6. septembra bo dovoljeno le na podlagi posebnega dovoljenja in tozadevnega izkazila odbora za postavitev spomenika.

Dovoljenje se bo izdajalo le proti predhodni osebni prijavi z istočasno pismeno vlogo, ki mora vsebovati točne podatke glede imena, naslov in poklic osebe, ki hoče fotografirati ali filmati svečanost odkritja in pa obvezo, da stavi prijavljenec odboru od vsakega posnetka na razpolago 3 brezplačne kopije ter mu za dobo 3 tednov t. j. od 10. septembra do 1. oktobra posodi negativ v svrho izdelave potrebnih kopij. V zavarovanje te obveze je potrebno položiti kavcijo Din 200, ki v slučaju neizpolnitve obveze zapade v korist odbora.

Prijave se sprejemajo le do **2. septembra.**

Natančnejši pogoji za fotografe in filmska podjetja se morejo dobiti vsak dan od 18. do 19. ure v pisarni odbora, Kongresni trg 1/II. Ljubljana

9 milijonov članov Fidaca.

Fidac, organizacija frontnih bojevnikov iz zavezniških držav celega sveta, ustanovljena l. 1920 v cilju obrambe svetovnega miru, mednarodnega zbliževanja mladine, reševanja mednarodnih sporov potom sporazumov, vzdržanja podpisanih mirovnih pogodb ter izboljšanja gospodarskega položaja invalidov, vdov in sirot, obsega danes 62 društev z okrog 9 milijonov članov. V Belgiji je 5, v Zedinj. državah 1, v Franciji 10, v Vel. Britaniji 1, v Italiji 2, na Poljskem 29, na Portugalskem 1, v Rumuniji 7, na Češkoslovaškem 4 in v Jugoslaviji dvoje društev. 12. kongres Fidaca bo v Pragi.

V Glasbeni Matici v Ptuju

se bo vršilo redno vpisovanje od torka 1. sept. do sobote 5. sept. dnevno od 10. do 12. ure v šolski pisarni za sledeče predmete: glasovir, gosli, čelo, teorija, harmonija in pihala.

Razstava mariborskega brezmotornega letala,

ki sta ga zgradila dva Mariborčana-akademika, in o katerem bomo jutri obširneje poročali, bo v soboto 29. t. m. od 16. do 20. ter v nedeljo 30. t. m. od 8. do 12. in od 14. do 20. ure v deški meščanski šoli v Krekovi ulici

Mariborski in dneevni drobiž

Obisk francoskih gostov Mariboru

Včeraj popoldne je prispelo z zagrebškim brzim vlakom v Maribor 25 absolventov francoske vojaške politehnike v Parizu, ki so tekom zadnjih treh tednov potovali po Jugoslaviji, občudovali lepote naše zemlje ter spoznavali naš narod. Na kolodvoru, ki je bil ves v zelenju in državnih trobojnicah, jih je sprejela tisočglava množica z zastopniki vojaških in civilnih oblasti, mesta, raznih nacijonalnih, strokovnih in kulturnih organizacij itd. Ko je vlak obstal, je vojaška godba zasvirala francosko državno himno, ki jo je občinstvo poslušalo odkritih glav. Goste, katere sta ves čas potovanja po Jugoslaviji spremljala g. inspektor Gregorič za ministrstvo prometa ter podpolkovnik Petar Veljković za ministrstvo vojske, je pozdravil mestni komandant g. general **Pavlović** v francoskem, g. župan dr. **Juvan** pa v slovenskem jeziku, želeča jim tudi v Mariboru najugodnejšega bivanja in najlepših utisov. G. župan je še posebej povdaril hvaležnost Maribora Franciji, katere zastopniki so izbojevali pripadnost Maribora Jugoslaviji. Zahvalil se je na pozdravih in lepem sprejemu v jugoslovenskem Mariboru imenom gostov g. Jean **René-Dutilh,** povdarjajoč iskreno in nesebično prijateljstvo Francije do Jugoslavije. Koncem svojega nagovora je vzkliknil: Živela Jugoslavija!, čemur se je množica odzvala z mogočnimi vzkliki: Vive la France! Deklice so goste obsipale s cvetjem.

Vsa množica se je nato z vojaško godbo na čelu razvila v mogočno povorko po Aleksandrovi cesti do državnega mostu, odkoder so gostje odkorakali v vojašnico Kralja Petra. Popoldne so napravili z novim mestnim avtobusom izlet na Mariborski otok, ki so ga občudovali.

Ob 20.30 se je vršil v veliki dvorani hotela Orel animiran banket, katerega so se udeležili člani oficirskega zbora z generalom **Pavlovićem** na čelu, mestni podžupan dr. **Lipold,** pomožni škof dr. **Tomažič** imenom zadržanega knezoškofa dr. Karlina, zastopniki Narodne Odbrane min. v p. dr. **Kukovec** in prof. **Kenda,** francoski honorarni konzul **Furrer,** višji drž. tožilec dr. **Jančič,** srezka podnačelnika g. **Makar** in dr. **Potočnik** za politično upravo, ravnatelj **Krejči** kot predsednik Zveze industrijcev, komisar **Krajinović** za obmejni policijski komisarijat in policijski svetnik **Zetković** za mestno policijo, prof. dr. M. **Kovačič** za Sokolsko župo, predsednik pododbora Udruženja rez. oficirjev **Perhavec,** zastopniki franc. krožka prof. **Gašparin** in drugi, zastopnik nacionalne železničarske organizacije **Tumpej,** zastopniki gledališča, glasbenih in kulturnih organizacij itd. Govorili so, pozdravljajoč zastopnike vitežkega zavezniškega francoskega naroda, mestni komandant general **Pavlović,** podžupan dr. **Lipold,** pomožni škof dr. **Tomažič,** in predsednik sreskega odbora Nar. Odbrane prof. **Kenda,** ki je vsakemu gostu izročil v spomin na Maribor lep, priložnostno prirejen album z opisom in slikami Maribora. Vse slovenske govore je tolmačil gostom v njihovem jeziku g. prof. **Gašparin.** Imenom gostov je Jean **René-Dutilh** naglašal v svoji zahvali neomajno zvestobo Francije do zavezniške Jugoslavije. Kombinirani pevski zbor mariborskih pevskih društev je pod vodstvom g. prof. **Mirka** zapel več pesmi, vojaška godba pa je pridno svirala. Zaplesalo se je tudi kolo, v katerem so pridno sodelovali tudi gostje.

Danes so napravili gostje izlet na Falo, kjer so si ogledali elektrarno, popoldne pa so se z brzovlakom odpeljali preko Koroške, Tirolske in Švice v svojo domovino.

Osebna vest.

V pokoj je stopil sodnik upravnega sodišča v Celju g. dr. Ludovik Brence.

Iz mestne policije.

Novi upravnik mestne policije v Mariboru, g. višji policijski svetnik Al. Gerzinič, se je vrnil z dopusta in je z današnjim dnem prevzel službene posle.

Na osnovnih šolah v Mariboru

bo vpisovanje otrok za šolsko leto 1931/32 dne 1. in 2. septembra, vsakikrat od 8. do 12. ure. V četrtek, dne 3. septembra bo otvoritvena služba božja. Takrat zvedo otroci, kedaj se bo pričel redni pouk.

Zadnji dan pedagoškega tečaja.

Danes je nadaljevala ga. dr. Štefanija Winterjeva iz Zagreba predavanje o individualni psihologiji. Na primerih iz prakse je pokazala, kako vzgojna posvetovalnica v Zagrebu uspešno leči težko vzgojljive otroke s tem, da jim malodušje odpravljajo z vcepljanjem samozavesti, čustvo manjvrednosti s prijaznostjo in uvidevnostjo. V predavanju je odkrivala vzroke raznih družabnih simptomov kakor nesrečnih zakonov, ki so deloma posledica organskih pomanjkljivosti, večinoma pa napačne spolne vzgoje. Debata je pokazala, da se je predavateljica dotaknila problemov, ki izredno zanimajo tudi naše učiteljstvo. Popoldne nastopi zadnji predavatelj mariborski strok. učitelj g. Fr. Martinc o šolski praksi z ozirom na individualno psihologijo.

Smrtna kosa.

Umrli ste sinoči: v Cvetlični ulici 69-letna zasebnica Marija Jerman, v Pekli 25 pa posestnica Elizabeta Glavič.

Veljavnost starih potnih listov.

Mariborska pisarna »Putnika« je prejela od ministrstva uradno obvestilo, da so stari potni listi še tako dolgo veljavni, dokler ne poteče v njih vpisana doba veljavnosti. Po poteku veljavnosti se morajo nabaviti novi potni listi.

Godbeno društvo »Lira«,

ki ima tačas svoj sedež v Mariboru, kjer je v Erjavčevi ulici tudi godbeni lokal, pošlje prihodnje dni ponovno svojega inkasanta k članom, da pobere zaostalo članarino. Odbor prosi vse vpisane člane, naj izvolijo poravnati vsaj polletno članarino, da se poplačajo nekateri inštrumenti, ki so še na dolgu. — Kapelnik g. Polič po dvakrat na teden vežba godbenike in naraščaj; napredek je prav povoljen. Letos je godba »Lire« sodelovala pri telovadnih nastopih Sokolskih društev v Rušah, v Št. Ilju v Slov. gor. ter dne 15. avg. pri Sv. Juriju ob Pesnici. Kritika uglednih oseb glede kakovosti in discipline godbe se glasi prav ugodno. — Prihodnji mesec bo godba »Lire« sodelovala tudi pri telovadnem nastopu Sokola v Limbušu. — Ker bodo številna Sokolska društva in čete v bodoče še v večji meri nego doslej potrebovale godbo, je priporočljivo, da naša javnost gmotno podpira godbeno društvo »Lira«.

Narodna šola v Krčevini.

Dne 1. in 2. septembra bo vpisovanje novincev in otrok, ki so se v počitnicah priselili. Starši oziroma skrbniki naj privedejo ta dva dneva vse otroke, ki so že ali bodo do konca tekočega leta dovršili sedmo leto, pa še niso vpisani v šolo. Sprejemali pa se bodo tudi telesno in duševno razviti otroci, ki do 1. septembra letos dovršijo šesto leto. Dne 3. sept. bo ob 8. uri otvoritvena služba božja, v petek 4. sept. pa se začne redni pouk. — Upravitelj.

Zlat prstan

je bil najden včeraj na Grajskem trgu pred Grajsko kletjo. Kdor ga pogreša, naj se javi v pisarni dr. Ravnika, Sodna ulica.

Srečke za IV. razred 21. kola državne razredne loterije so že prispele v upravo »Jutra« in »Večernika« v Mariboru! Cenj. igralci se naprošajo, da jih pravočasno zamenjajo, ker se bo vršilo žrebanje že 4. septembra.

Iv. Heričgo ml., Maribor, Koroška 15, izdeluje glinaste peči, štedilnike ter sprejema v to svrho spadajoča dela in popravila po najnižji ceni. —

Prijave za enoletni trgovski tečaj Slov. trg. društva v Mariboru

se sprejemajo dnevno od 10. do 11. ure Zrinjskega trg 1 (drž. trgovska akademija). Sprejemajo se tudi pismene prijave. Zahtevajte brezplačno prospekte od ravnateljstva tečaja. —

Delitev dela pri čebelah

ZANIMIVA OPAZOVANJA ZNANSTVENIKOV - STROKOVNJAKOV.

Zajednica čebel vrši svoj posel tako, da izvršuje vsaka čebela delo, svoji starosti primerno. Poedine delavke torej niso specijalistke za poedino vrsto dela, nego vsaka dela tekom svojega življenja na svojem področju. To delo se prične takoj, čim živalica dovrši svojo preobrazbo in se izpremeni v čebelo. Prvo njeno delo je čiščenje stanice, tako da se lahko vzreja v njej novi individij. Ko je stara tri dni, menja svoje delo in mora hraniti ličinke. Najprej ji poverijo prehranjevanje starejših ličink, ki dobivajo samo še med in cvetni prah. Po šestdnevni starosti lahko hrani tudi že mlajše ličinke in to s hrano, bogato na beljakovinah. Ta hrana se tvori v posebnih žlezah slinkah v glavi čebele; te žleze pa dozore baš po šestih dneh. V tem času lahko mlade živalice prvikrat izletijo, pa samo v lepem vremenu. V naravi nimajo nikakšnega dela, ker služijo ti izleti samo za pridobivanje orijentacije v prirodi. Med 12. in 18. dnem dobi delavka novo nalogo, namreč grajenje. Tedaj se popolnoma razvijejo žleze voščenice, ki so na notranji strani trebušnih segmentov. Po tem, ali včasih tudi pred tem poslom prevzamejo te delavke še nekatera druga opravila: vzdržujejo red in čistočo v panju, odvzemajo hrano nabiralkam, pozneje pa prevzamejo celo stražo. Šele, ko dopolnijo 20 dni, preidejo iz notranje v zunanjo službo in zbirajo med do konca sezone. V prvi letni sezoni doživi čebela starost le kakšnih 35 dni.

S poizkusi so hoteli dognati, je-li ta delitev dela omejena in definitivna, ali se pri danih okolnostih menja. Ali je možno, da prevzame mlada čebela dolžnosti svoje stare tovarišice in, da spravlja stara delavka dolžnosti v notranjosti panja? Oddelili so same mlade čebele ter jih prisilili, da so zbirale cvetni prah in med, dočim so dobile stare čebele nalogo, posvoje stare tovarišice in, da opravlja starešili zadovoljivo svojo nalogo. Baš tako je uspel poskus, ko so zaposlili one čebele, ki so že prekoračile dobo grajenja, pri gradnji celic. Njihove žleze-voščenice so tudi drugič delovale brezhibno.

Po teh izkustvih je izgledalo, kakor da vendar ni one omejene časovne zaporednosti pri delu čebel. Zato so dali čebele, čim so se izvalile, v zaprte kletke, kjer so jih dobro hranili, bile pa so primorane lenuhariti. V gotovih časovnih razdaljah so jih vračali zopet v panj in pazili na to, kaj in kako bodo čebele delale. Ali bodo kljub času, ki so ga preživele v brezdelju, začele od kraja, ali bodo nostavno prijele za ono delo, katerému so razvojno dorastle. Začele so delati brez ozira na svoj razvoj baš tako, kakor njihove mnogo mlajše sestrice in so z njimi vred prehodile vse razvojne stopnje.

Tu imamo opraviti torej z delitvijo dela napram dobi poedinca. Ko bi živela kakšna delavka sama zase, ne bi mogla vzrediti po tej vrsti delovnih etap novega zaroda. In zares postopajo vrste iz rodu čebel samic baš nasprotno, kakor delajo to tudi vse druge živali, ki ne živijo v zadružništvu: gradnja gnezd — nabiranje hrane — skrb za zarod, to je pri čebelah v panju baš narobe. Te pa lahko delajo tako, ker živijo v zajednici, v kateri je vedno vse polno mlajših ali starejših tovarišic in se opravljajo istočasno vsa dela.

Človeštvo porabi letno 1000 ton omamilnih strupov

Vkljub vsemu poučevanju in vkljub vsem ostrašujočim vzgledom ni mogoče v človeštvu potlačiti poželenje po opojnih strupih. Množine alkohola in tobaka, ki jih človeštvo porabi letno, si ni mogoče niti predstavljati. Poleg teh omamnih sredstev pa se poslužuje človeštvo tudi strupov, ki učinkujejo na telo in duha neprimerno bolj uničevalno. So to razne droge, umetno izdelane, kokain, morfij i. t. d.

Tu navedeni strupi so se razširili zlasti v Ameriki kot nadomestek za prepovedani alkohol. Kakor navaja dr. Sirovich v »Populaer Science Mounthly«, propada v Zedinjenih državah vsak šestdeseti človek na posledicah uživanja omamnih drog. Te droge vtihotapljajo v Ameriko večinoma iz dežel, ki so se specijalizirale na njih izdelovanje.

Na celem svetu je danes 54 tovarn, ki izdelujejo opojne strupe. Večina jih je v Angliji, Franciji, Švici, Holandiji in Nemčiji. Te dežele, ki imajo od izdelovanja in trgovine z opojnimi strupi velike dobičke, se branijo podpisati mednarodni sporazum, katerega izvajanje bi vsaj deloma zaprlo vire za zastrupljanje človeštva. V omenjenih 54 tovarnah za strupene droge izdelajo teh produktov letno krog 1000 ton. Toliko se torej teh strupov na svetu proda in porabi. Za zdravniške namene se porabi letno na celem svetu samo 3 tone, 97 tisoč kg opojnih drog pa porabijo oni, ki so popolnoma v oblasti strasti uživanja strupov.

Kako drago je umetno opajanje z omamnimi drogami, je razvidno z ogromnega porasta njihovih cen, predno pridejo od izdelovalca h konzmuentu. Tako na primer stane 70 gramov morfija pri izdelovalcu samo pol dolarja, dočim se v trgovini plača zanje normalno 180 dolarjev, t. j. krog 8400 dinarjev. Najhujša za zdravje in žepe uživalcev strupov je okolnost, da morajo stalno stopnjevati zavžite množine, ako naj strup učinkuje. Tako na primer spočetka zadostuje stotina grama narkotika, da se v uživalcu izzovejo vsi učinki zaželjenega razkošja. Tekom časa je treba te količine stopnjevati do strašne višine. Tako ljudje, ki so tej strasti že dolgo udani in kojih organizem se je navadil strupa, trebajo dnevno do 15 gramov narkotikov. To je množina, ki bi zadostovala za zastrupljenje krog 150 oseb. Pri teh okolnostih ni nikakšno pretiravanje, ako se smatra uživanje strupenih drog za eno najtemnejših strani človeštva.

Napredek tehnike v zvočnem filmu

Na nobenem področju ni tehnika do danes tako napredovala, kakor v zvočnem filmu. Na stotine inženerjev vseh ras dela noč in dan in proučava tehniko filmske produkcije; postopek hočejo poenostaviti, izpopolniti in poceniti. Vsak čas je slišati o novih izumih, novih aparatih in novih perspektivah, ki se nudijo tonfilmski produkciji. Človeški razum dela vedno na tem, da bi se čimbolj okoristil s skrivnimi, danes zagonetnimi, jutri že morda jasnimi silami prirode. Na žalost pa prinašajo zaenkrat vsa ta stremljenja, čijih cilj je olajšanje človekovega dela, torej sreče človečanstva, le nesrečo, ker bazirajo namreč vsi novi izumi na sistemu dobička enega človeka ali ene skupine, to je na zasužnjevanju ostalih; dobiček lahko nastane namreč samo z delom mnogih, ki pa od tega nimajo ničesar. Vendar je treba pozdraviti vsak nov izum z nado, da bo imelo nekega dne od tega celo človeštvo korist. Nekaj novih izumov na področju tonfilmske produkcije bomo na kratko prikazali:

Firma Mitcher izdeluje neslišne tonfilmske aparate. Mehanizem aparata je poenostavljen, cela kamera pa je popolnoma izolirana od zunanjih vplivov, tako da ni čuti nikakega šuma. Zelo je uporaben za tonfilm.

Dva ameriška inženerja A. R. Olphin in G. R. Stilewell v New Yorku sta iznašla po dolgotrajnih študijih nove fotografske kamere, ki so izvanredno občutljive. Po sodbi ameriških strokovnih listov bo ta novi izum mnogo pripomogel k razvoju tonfilma, imel pa bo vpliv tudi na poizkuse s televizijo.

Rezultati poizkusov z novim Breusingovim sistemom pri Braunovih ceveh, ki jih uporabljajo za snemanje tonov, so izzvali ogromen interes v celi tonfilski industriji. Ker bi se s tem sistemom znatno pocenila produkcija, napram temu pa silno porastla rentabilnost, so se začela kajpada poedina podjetja silno zanimati za ta izum. V obče se pričakuje, da bodo prišli v kratkem znatno cenejši aparati na trg. Seveda je pa tudi precejšnja borba radi dosedanjih licenc in spet bo stopil v akcijo sistem dobička...

Sokolstvo

Sokolsko društvo Slivnica pri Mariboru priredi na Mali Šmaren dne 8. sept. v Slivnici na grajskem travniku svoj prvi telovadni nastop. Sodelujejo sosedna bratska društva in čete ter voiska. Spored: 1. Ob 14. zbirališče pri slivniški šoli. 2. Povorka skozi vas in položitev venca na spomenik padlim vojakom. 3. Pohod na zletno telovadišče, kjer se vrše pozdravni in drugi govori. Obenem se proslavi 10letnica vladanja Njeg. Vel. kralja. 4. Telovadni nastop vseh oddelkov. 5. Srečolov in narodno sokolsko veselje v verandi br. Lesjaka. Vabimo narodno občinstvo, da se v obilnem številu udeleži prvega sokolskega nastopa v Slivnici. Zdravo!

Slivniški Sokol

prosi sosedna bratska društva, naj po možnosti vežbajo tudi tretjo praško vajo za člane in moški naraščaj. Članice in ženski naraščaj nastopijo z dvema. Pri nastopu igra tezenska sokolska godba. Ker je 6. sept. nastop v Framu, odpade v Slivnici generalna vaja, pač pa prosimo, da so vežbači(ce) 8. sept. točno ob 14. pri slivniški šoli. Zdravo!

Sokolstvo in odkritje spomenika kralja Petra v Ljubljani.

Dne 6. septembra bodo odkrili v Ljubljani spomenik kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju, v prisotnosti Nj. Vel. kralja Aleksandra I.

Savezno načelstvo je odredilo, da se vse Sokolstvo s teritorija Dravske banovine udeleži slavnosti s čim večjim številom članov v slavnostnih krojih in s prapori. Potrebno je, da bo tudi naše društvo dostojno zastopano. Apeliramo zato na vse brate, ki imajo slavnostni kroj, da se udeležijo odkritja.

Župna uprava mora vedeti do 29. t. m. število članov, ki se udeleži slavnosti v kroju. Pozivamo zato vse brate, ki se bodo slavnosti udeležili, da prijavijo to do najpozneje 29. t. m. opoldne bratu tajniku Sili na postaji Maribor gl. kol. ali pa bratu Burešu, urarju v Vetrinjski ulici.

Če se prijavi iz mariborske župe dovolno število udeležencev, bo vozil iz Maribora ob 3. uri (zjutraj) dne 6. septembra poseben vlak. Zdravo! Odbor Sok. društva Maribor-matica.

Šport

Medklubski odbor LNP, službeno.

V nedeljo 30. t. m ob 17. se vrši na igrišču SK Rapida mednarodna nogometna tekma SK Hakoah. Graz:SK Rapid. Službujoči uradnik g. Amon. — Tajnik.

Evropsko plavalno prvenstvo.

Tretji dan plavalnega tekmovanja za evropsko prvenstvo je prinesel dve odločitvi, in sicer v umetnih skokih in v prostem plavanju dam na 100 m. **Rezultati v umetnih skokih so:** 1. Riebschläger (Nemčija) 136.22; 2. Lepage (Francija) 135.22; 3. Neumann (Nemčija) 134.88; 4. Poussart (Francija) 128.80; 5. Studinger (Avstrija) 127.64. **Finale 100 m dame prosto:** 1. Godard (Francija) 1:10 (nov francoski rekord); 2. Van de Anden (Nizozemska) 1:11.8; 3. Cooper (Anglija) 1:12; 4. Braun (Nizozemska) 1:14.4; 5. Lenkar (Madžarska) 1:14.8. **Predtekmovanje 400 m gospodje:** 1. predtek: Getreuer (ČSR) 5:25.8, Delters (Nemčija) 5:32.6, Swenson (Švedska) 5:43, Roig (Francija) 5:44.2; 2. predtek: Taris (Francija) 5:10, Baldo (Italija) 5:21.6, Guillini (Belgija) 5:24.2; 3. predtek: Costoli (Italija) 5:15.4, dr. Barany (Madž.) 5:25.4, Titikainen (Finska) 5:30.8. **Predtekmovanje 100 m prsno dame:** 1. Harding (Anglija) 1:24.4, 2. in 3. Humblot in Korthoff (Holandska) 1:27.6, 4. L a m p r e t (Jugoslavija) 1:37.6. **V waterpolu** je ČSR porazila Belgijo 4:3, Francija Avstrijo 5:1 in Madžarska Švedsko 12:1.

Male sportne vesti.

Včeraj smo javili, da je splitski Hajduk predložil JNS predlog, da bi v finalnih tekmah za državno prvenstvo sodelovali tudi Jugoslavija, Hašk in osiješka Slavija. Na svoji zadnji seji je JNS ta predlog odklonil, ker nima dovolj prostih terminov.

V soboto in nedeljo slavi zagrebška Concordia 25letnico obstoja. Ob tej priliki sodeluje tudi budimpeštanski Ferencvaroš, ki bo igral proti Gradjanskemu in Concordiji.

V Nürnbergu se je vršila olimpijada gluhonemih v nogometu, lahki atletiki in plavanju. Dvanajst držav je poslalo svoje delegacije in tekmovalce. V nogometnem turnirju je zmagala Nemčija. Sledila je Avstrija in Češkoslovaška. V lahki atletiki so zmagali Danci, v plavanju pa Madžari.

Finalna tekma za juniorski pokal Hirije se bo vršila dne 6. septembra v Ljubljani. Srečala se bosta ljubljanski zmagovalec SK Reka in mariborski zmagovalec ISSK Maribor.

V Parizu se vrši III. kongres evropske plavalne lige. Na kongresu je bilo sklenjeno, da bo prihodnjo tekmovanje za prvenstvo Evrope leta 1934 v Berlinu.

Uporaba mila — merilo za narodno blagostanje

Dnevno uporabljamo pri umivanju milo in niti ne pomislimo, čemu?

Mnogo je sicer še dandanes ljudi, ki se umivajo samo z vodo. Ali voda lahko opravi le del naloge, ki jo zahteva umivanje. Z vodo se operejo namreč samo oni drobci nesnage, ki so na površini predmeta. Pri umivanju umazanih rok pa je potrebno globlje delovanje, če hočemo odpraviti nesnago; to pa je nemogoče doseči s samo vodo, ne da bi pri tem kožo poškodovali ali razdražili. Če poskusimo odpraviti umazanijo z bencinom, prav tako ne bo uspela, ker razkraja bencin le nekatere stvari. Zato je potrebna pri umivanju še neka stvar, ki uporabljena v zvezi z vodo popolnoma odstrani z rok ali z obraza vso pri delu nabrano nesnago. Ta tvarina je milo.

Milo je spojina kovine in maščobne kisline. Za umivanje uporabljamo samo kalijeva mila in natronova ali zrnata mila. Masti, iz katerih pridobivajo maščobne kisline so spojine maščobnih kislin, glicerina in sličnih tvarin. Če je mast slaba, dobimo slabo milo. Masti, kuhane z alkalijami (soda, lug), se izpremene v glicerin in maščobne kisline, ki tvorijo z lugi milo. Iz te zmesi, milnega kleja, se s pomočjo kuhinjske soli pridobiva milo, dočim se ostali del milnega kleja odlije. Od tega proizvoda, pa do kosa, ki pride v promet, je seveda še precejšnja pot. Dobre lastnosti mila ne obstojajo samo v njegovem sestavu, nego tudi v načinu njegovega izdelovanja, to je, na kakšen način je otrdelo, itd.

Vendar pa tudi vsaka voda za pranje ni uporabljiva in če je milo še ne vem kako dobro. Tako ne deluje vsaka trda voda zadovoljivo na milo, ki se v njej ne topi, nego razpada v netopljive grudice. Pri takšni vodi deluje le del mila, ki se slabo peni. Zato je za umivanje najboljša deževnica, ker nima trdih (železo) sestavin; v njej se milo najlažje topi. Preslana voda, pa četudi ni trda, za umivanje ni dobra.

Pri umivanju je važna tudi temperatura, ker topla voda povečuje penjenje mila in tako stopnjuje njegovo delovanje. Za umivanje ne smemo uporabljati prevroče vode, ker škodi koži in nekaterim sestavinam mila. Najboljše je uporabljati mlačno vodo.

Če si umivamo roke samo z vodo, občutimo, kako so hrapave in kako odskaku je voda, kadar so znojne in mastne. Telo je prevlečeno s tanko plastjo maščobe; pod to se nahaja nesnaga. Zato voda brez mila do nesnage nikakor ne more prodreti Milo topi mast, voda pa jo odstranjuje tako, da se razgubi mast v vodi, kakor v mleku. Milo prodira nadalje v kožne luknjice ter proizvaja zmes, ki odvzame vso nesnago. Pri tem igra važno vlogo pena in njen sestav. Sama pena pa ni odločilnega pomena za kakovost mila, in bi delal krivico, kdor bi presojal kakovost mila po obilnosti pene. To ve oni, ki je skušal umiti svoje roke z brivskim milom, ki nikakor ni namenjeno za umivanje, kakor je še mnogo drugih mil, ki se uporabljajo v najrazličnejše svrhe. Žene se tudi ne zavedajo, da se mažejo z milli, zato ker niso pomade in kreme, ki jih žene in dekleta uporabljajo, nič drugega, kot mila, pripravljena s pridatki dišave. Blagostanje naroda se ceni po količini uporabljenega mila, tako pravijo Angleži, in sigurno ne zaman.

M. Zevaccoi

V senci jezuita

Zgodovinski roman. 192

Čisto gotovo je, da bi jih bili zasledovali in najbrže tudi dohiteli, da ni kril njih umikanja Flerial z žrtvovanjem lastnega žvljenja.

In izid bitke, ki bi jo bila začela šestorica proti dvem, trem stotnijam nasprotnikov, bi pač ne bil dvomljiv!

V naglem teku so predirjali park pod vodstvom Magdalene Feronove.

Zdajci pa se je ona ustavila.

»Z Bogom!« je rekla Ragastanu. »Z Bogom na veke!«

»Pojdite z nami,« jo je zaprosil vitez.

»Hitite vi sami. Vsaka minuta pogubi vas in vaše tovariše, moja usoda pa je združena z usodo kralja. — Ostanem, pa če me na mestu ubije strela. Idite! Z Bogom!«

Vitez je spoznal, da nobena moč na svetu ne omaja njene odločnosti.

»Čujte,« je dejal naglo. »Vaš načrt mi je jasen. Ako se vam posreči, da ostanete živi in zdravi, zatecite se potem v Italijo, v Monteforte... Z Bogom zdaj, uboga žena — žrtev svoje ljubezni... in svojega sovraštva!...«

Objel jo je z obema rokama, mahnil ji še enkrat z roko in dohitel tovariše, ki so bili tekli naprej proti malim vratom...

Par minut nato so bili pri kočiji. Manfred je vrgel onesveščeno Žileto v naročje Margentine. Spadakapa je sedel na kozlu.

Pripravljali so se, da zajahajo konje in se spuste v beg.

Takrat pa je prijel Ragastan Manfreda za roko.

»Flerija!« je dejal.

Tribuleta ni bilo pri njih!

Zapustiti ga? Pobegniti brez njega... To jim niti na um ni prišlo.

Zasopli in prepadeni so stekli vsi trije nazaj v park.

Spadakapa je bil ostal na kozlu, da čuva kočijo.

Radosti pijana je dramila Margentina Žileto s svojimi solzami in poljubi.

— — — — — — — — — — — — — —

Magdalena Feronova je bila rekla Ragastanu »Z Bogom!« in se splazila proti gradu. Ona je bila videla, da je Tribulet zaostal in ugenila njegovo usodo.

Kaj je nameriala ona?

Ali je hotela žrtvovati svojo osveto in se postaviti ob Flerialovo stran?

Sama ni vedela natanko.

Njen duh je bil ves zmeden.

Pred vsem je hotela videti obraz kralja, ki so mu pravkar iztrgali Žileto...

Smukala je od drevesa do drevesa in dospela tako v splošni zmešnjavi do stopnic, ki jih je bila pravkar prekoračila z Manfredom in njegovimi tovariši.

Dospela je v trenutku, ko se je dvignila krvava oka Tribuletova in padla na lice Franca I.

Z grozo in strmenjem je videla nezaslišani prizor, kako je dvorni norec oklofutal svojega kralja in padel nato pod dvorjanskimi bodali.

Takrat pa je začula tuliti glas Franca I.:

»V park! V park so! Iščite! Preiščite vse! Pobijte jih do zadnjega!«

Magdalena je skočila nazaj in zbežala proti malim vratom.

Slutila je, da bo hotel Ragastan s svojimi prijatelji počakati Fleriala in hotela jih je posvariti.

Ravno par korakov pred vrati je naletela nanje.

»Vrnite se!« je velela hladno. »On je mrtev!«

»Flerial!...« so vzkliknili vsi trije možje hkrati z bolestnimi glasovi.

»Mrtev je, vam pravim! Videla sem ga pasti razmesarjenega od bodal... Bežite!...

Kričanje je vstajalo po parku.

Straže so odgovarjale druga drugi.

Luči so begale sem ter tja...

»Mrtev!« je zaihtel Manfred. »Poginil je — zaradi nje!«

»Poginil za nas! Ubogi Tribulet. Junaško srce v norčevi obleki...«

»Zasledujejo nas!« je dejal Lantne.

»Bežite! Bežite!« je ponovila Magdalena.

Ragastan in Lantne sta potegnila Manfreda s seboj.

Minuto kasneje so bili na konjih okrog kočije, ki je zdrdrala v galopu.

Kmalu so dospeli na Pariško cesto.

Magdalena Feronova je ostala v parku.

Kako je ušla gonji, ki je sledila?

Skrbno so preiskali vsa poslopja v parku, preiskali od vrha do tal — med njimi stražnji paviljon.

Toda naposled, čez dve uri, so zapazili, da so mala vrata odklenjena.

Sosednja stražnika nista vedela pojasniti tega dejstva.

Ta dva nesrečneža so vrgli v ječo.

Našli so tudi truplo stražnika, ki ga je bila zabodla Magdalena Feronova.

Zaključili so splošno — zakaj nihče ni mislil na lepo Feronko — da so rokovnjači našli vrata odprta in pobegnili.

Bili so gotovo že daleč.

Sicer pa kralj ni ukrenil ničesar zaradi njihovega zasledovanja.

Ljudje, ki so videli takrat Franca I., so govorili, da se je kralj postaral v par minutah za deset let.

Bliskovita razdraženost, ki jo je povzročila ljubavna pijača, je bila mahoma pojenjala. Te kratke minute besnosti in divjanja so bile izčrpale sile, ki jih je bil oživil v kralju strupeni napoj.

Vsem se je zazdelo, da je Tribuletova klofuta ubila kralja prav tako gotovo, kakor so umorila Tribuleta bodala njegovih dvorjanikov.

Vrnivši se v svojo sobo, je čakal, kakšen bo uspeh zasledovanja v parku.

Mučno je bilo gledati to veliko sključeno telo, s prepadeno, mrliško glavo in rokami, ki jih je stresalo naglo krčevito drhtenje.

Ko so prišli javit Francu I., da je bilo vse iskanje zaman, in da so rokovnjači najbrže pobegnili skozi mala vrata, ni rekel ničesar; toda globok vzdihljaj mu je dvignil prsi, in vrnil se je v svojo sobo.

V trenotku, ko je stopil v predsobo, sta ga opazovali dve ženski, ena z mrko radostjo, druga z globokim obupom.

Prva je bila Diana Poatješka, druga — vojvodinja Etanpska.

Ko je kralj izginil, sta menjali dolg pogled.

Vojvodinja Etanpska se je zganila, kakor do hoče iti. —

»Kam pa greste, draga Ana?« je vprašala Diana Poatješka, z zmagoslavnim usmevom.

»Ukazala sem svojim ljudem, naj pripravijo vse za moj odhod; vrnem se na svoje posestvo...«

»Ravno sem vam hotela nasvetovati to,« je dejala Diana.

Solza obupa se je utrnila v očesu vojvodinje Etanpske.

Kralj pa je ukazal poklicati svojega prvega hišnega oficirja in mu dejal:

»Gospod, meni je dolgčas v Fontenbleju... Ukrenite vse potrebno, da odrinemo še jutri v Rambuje...«

Sledili bomo vitezu De Ragastanu in njegovim tovarišem na njih poti v Pariz, kjer so ostali samo par ur, da odrinejo takoj nato proti Italiji.

Omeniti moramo samo, da so Žileti skrivali Flerialovo smrt, dokler se je le dalo.

Vendar je napočil dan, ko je morala kneginja Beatrice priznati resnico.

Žileta je skoraj umrla od žalosti...

Toda bila je še mlada...

In videla je Manfreda tako obupanega zbog njenega obupa, tako žalostnega nad njeno žalostjo, da je začela pa malem vsaj skrivati svojo bolečino.

Nato je izginila sčasoma ta velika bol — kakor izginjajo vse velike žalosti človeške; čas in ljubezen, ta dva velika tolažnika, sta pregnala bridkost Žiletine duše.

Mislila je na ubogega norca samo še z nežno otožnostjo, a ne da bi ta otožnost kalila veselja njenega srca.

V Montefortu, ljubkem laškem mestecu, kjer so bili zdaj varni pred vsakim preganjalcem, je Lil dal postaviti vitez De Ragastan sredi vrta velik mramornat spomenik, posvečen Tribuletu in Štefanu Doletu.

Ob vznožju tega spomenika so se radi shajali v senci visokih pinij in platan ter se razgovarjali o svoji preteklosti...

Dve novi rodbini sta bili nastali v mirnem, vedrem zatišju.

Dne 15. junija tistega leta, ko so se odigrali zadnji dogodki naše povesti, je združila dvojna poroka Manfreda in Žileto, Lantneja in Aveto.

Bilo je, kakor da leži pajčolan otožnosti nad solnčnim poletnim dnevom, ko se je vršila ta vesela ceremonija. Obe mladi ženi sta zamrmrali zdaj pa zdaj vsaka zase:

»Oh, zakaj te ni pri nas, ubogi oče!...«

Grofu Monklarju se nikdar ni vrnil razum.

Strašni dogodki, ki jih je bil zasnoval in vodil Ignacij De Lojola, so pregrnili njegovo dušo z večno temo blaznosti.

Toda ta blaznost je bila krotka.

S posebno ljubeznijo se je bil vdal Aveti, ki ga je obdajala z genljivo skrbjo.

In kdor bi bil vedel, kakšen je bil delež bivšega velikega profosa ob mučeniški smrti Štefana Doleta, tega bi bilo presunilo do dna srca, videti nežni smehljaj, s katerim je zrla hči mučenikova na krvnika svojega očeta...

Ta krvnik je bil pač tudi sam nedolžna žrtev. In vrhu tega je bil oče njenega soproga!...

— — — — — — — — — — — — — —

Nekega dne je sedela kneginja Beatrice na razkošnem vrtu montefortskega grada v senci stare vrbe, ki je igrala veliko vlogo v njeni burni mladosti.

Poleg nje je počival vitez de Ragastan.

Aveta in Žileta sta imeli vsaka svoje vezenje na kolenih.

Manfred in Lantne sta ju opazovala z ljubečimi pogledi:

Tudi stari grof De Monklar je bil tam.

S tistim svojim resnim in hkrati milim glasom, ki je bil vsakomur tako mikaven, je pripovedovala kneginja Beatrice, kako sta si z Ragastanom pred mnogimi leti priznala svojo ljubezen pod to staro vrbo.

Vsi očarani in ganjeni so poslušali navzoči.

In ko je končala svojo povest in so se spogledali z mokrimi očmi ter sta menjali Aveta in Žileta z Lantnejem in Manfredom globoke, ganjene poglede, je izrazila Beatrice splošni dojem:

»Je torej stvar na svetu, močnejša od nesreč, stvar, ki prekorači vse ovire, podira gore, izbriše daljave in dviga slavo človeškega srca skozi vse življenje — stvar, velika med vsemi, lepša od krasote, silnejša od sile, mogočnejša od smrti, in to je ljubezen...«

XLI.

Rambuje.

Popotniki, ki jih privede kaprica, opravek ali goli slučaj v Rambuje, si ogledajo skoro vsi stari grad, ki se prišteva med zgodovinske spomenike Francije.

In prav imajo ti popotniki, zakaj grad je vreden, da si ga človek ogleda.

Kakor vse zgodovinske stavbe, ima tudi on svojega čuvaja, ki dobiva poleg pičle državne plače, hvala bogu, tudi napitnine obiskovalcev.

(Dalje prih.)

Sprejmem prodajalko
z malo kavcijo. Pisma vložiti pod »Dobra moč« na upravo »Večernika«. 2468

Sprejmem
2 gospoda ali 2 gospodični na hrano in stanovanje. Naslov v upravi lista. 2464

Abonente
sprejmem po Din 10 na obed in večerjo. Liter vina po Din 8, mošt po Din 3. Dravska ulica 13. Planinc. 2467

Malo opremljeno sobico
oddam. Koseskega ulica 35. 2466

Dvosobno stanovanje
v novi hiši dam v najem. Povpraša se v Smetanovi ulici 54. 2456

Prodam
lovsko dvocevko za 400 Din. Košake št. 15. 2469

Gospoda ali dijaka
sprejmem. Židovska ulica 12/I. 2463

Mlado dekle
z znanjem slovenščine in nemščine sprejmem v trgovino. Naslov v upravi »Večernika«. 2465

Starši!

Začetek šole je tu!

Ne pozabite, da dobite vse šolske knjige in šolske potrebščine najbolje in najceneje pr

Tiskovni zadrugi, Maribor
Aleksandrova cesta 13

Najceneje kupite!

Nogavice, damske, moške in otroške. **Pletenine** vseh vrst, za dame, moške in otroke. **Razna ročna dela in predtiskanje. Toaletne predmete**

v novo otvorjeni specijalni trgovini

Slavko Černetič
Maribor. Stolna ulica 1

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: FRAN BROŽOVIČ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.